

Article Arrival Date

11.10.2022

Article Published Date

20.12.2022

**EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN OKUL YÖNETİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI
FİNANSAL SORUNLAR****FINANCIAL PROBLEMS FACED BY EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN
SCHOOL MANAGEMENT****Bilen GÜRBÜZ**

Teacher, Metin Emiroğlu Anatolian High School, Malatya/Türkiye, 0000-0003-4371-0902

Ali DAĞAŞAN

Teacher, Battalgazi Anadolu Lisesi, Malatya/Türkiye, 0000-0002-5005-2402

Buğrahan CANPOLAT

Teacher, Cengiz Topel Secondary School, Mersin/Türkiye, 0000-0002-3731-5597

ÖZET

Bu dönem ödevinin temel amacı Eğitim Yöneticilerinin Okul yönetiminde Karşılaştığı Finansal Sorunları belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 öğretim yılında Malatya ilindeki eğitim yöneticilerinin (müdür, müdür yardımcısı) okul yönetiminde karşılaştığı finansal sorunları belirlemektir. Bu finansal sorunlara yönelik çözüm önerilerini sunmaktır. Bu çalışma için 40 eğitim yöneticisinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırma olgu bilim deseninde nitel bir araştırmadır

76

Araştırmanın veri toplama aracı, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans öğrencisi Bilen GÜRBÜZ tarafından geliştirilen, iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış (Google form) görüşme formudur. Google form olarak oluşturulan görüşme formunun birinci bölümünde eğitim yöneticilerinin görev yaptıkları eğitim kurumu, görevi, yöneticilikteki kıdemi, öğretmenlikteki kıdemi ve branşını belirlemeyi amaçlayan beş demografik bilgi yer almaktadır. İkinci bölümde ise eğitim yöneticilerinin finansal anlamda durumları, karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerini belirlemeyi amaçlayan altı açık uçlu soru yer almaktadır.

Araştırmanın verileri, 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılında veri toplama aracının uygulanması ile elde edilmiştir. Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt İlçelerinde görev yapan eğitim yöneticileri olarak görev yapanlardan, okul yönetiminde finansal olarak karşılaştıkları sorunları yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular, Bilen GÜRBÜZ tarafından çalışma grubuna Google form aracılığıyla ulaşılarak yöneltilmiştir.

Bu çalışmada elde edilen verilerin analizinde, büyük oranda betimsel analiz ve bazı bölümlerde içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır

Bu çalışmada önce eğitimin öneminden bahsedilmiş, eğitim finansmanın önemi, uluslararası ve ulusal düzeyde eğitime yapılan yatırımlar ile güçlü okul güçlü bireyler üzerinde durulmuştur.

Bu araştırmanın sonucunda;

- 1- Okulların en önemli finans kaynağının Milli Eğitim Bakanlığı Merkezi bütçe olduğu görülmektedir.
- 2- Merkezi bütçenin bütün eğitim kurumlarında bulunmamaktadır.(2022/2023 öğretim yılında bazı finans kodlarında tüm kurumlarda uygulanmaya başladı:)
- 3- Bütçe dışında okul gelirlerin az olduğu, okul kademelerine göre değişiklik gösterdiği kantin, aidat vb gelirler arasında uçurum diyebilecek farklılıklar görülmektedir.
- 4- Okul giderlerinin çeşitli olması, merkezi bütçenin bazı durumlarda yetersiz oluşundan dolayı okullarda bazı eksikliklerin giderilmediği, eğitim yöneticilerinin bunu gidermek adına zorlandıkların öne çıkmaktadır.
- 5- Eğitim kurumlarındaki finansal sorunlar okul yöneticilerinin motivasyonunu düşürmektedir.

Okullara öğrenci sayısı ve alan büyüklüğüne göre bütçenin tahsis edilmesi en önemli çözüm yolu olarak önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Yöneticileri, Okul, Finans, sorun, çözüm önerileri

Summary

The main purpose of this term paper is to identify the Financial Problems that Education Administrators Face the School Administration. The study group of the research is to determine the financial problems faced by the education administrators (principal, assistant principal) in Malatya in the 2022-2023 academic year. This is to offer solutions for financial problems. For this study, the opinions of 40 education administrators were consulted. This research is a qualitative research in the phenomenology pattern.

The data of the study were obtained by applying the data collection tool in the fall semester of the 2022-2023 academic year. The financial problems they encounter in school management were obtained from the education administrators working in Battalgazi and Yeşilyurt Districts of Malatya through a semi-structured interview form. The questions in the semi-structured interview form were directed by Bilen GÜRBÜZ by reaching the working group via the Google form.

In the analysis of the data obtained in this study, descriptive analysis and in some parts content analysis approach were used.

In this study, firstly, the importance of education was mentioned, the importance of education financing, investments in education at international and national level and individuals with strong schools were emphasized.

As a result of this research;

1. It is seen that the most important financial source of schools is the Central budget of the Ministry of National Education.
2. It is not available in all educational institutions of the central budget. (It started to be implemented in all institutions in some finance codes in the 2022/2023 academic year.
3. Apart from the budget, school incomes are low and vary according to school levels, canteens, dues, etc. There are differences that can be called a gap between incomes.
4. Due to the variety of school expenses and the inadequacy of the central budget in some cases, some deficiencies in schools have not been eliminated, and education administrators have had difficulties in order to overcome them.

5. Financial problems in educational institutions reduce the motivation of school administrators.

Allocating the budget to schools according to the number of students and the size of the area is recommended as the most important solution.

Keywords: Education Managers, School, Finance, problem, solution suggestions

1. GİRİŞ

Giriş bölümümde Çalışmanın Problem Durumu, Yapılan Araştırmanın Amacı, Çalışmaya ait problem ve alt problem cümleleri, Sayıtlılar, Sınırlılıklar, Tanımlar ve Kısaltmalara yer verilmiş olup, bu konular açıklama yoluna gidilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Alman devlet adamı Bismarck'ın dediği gibi “Gelişmiş okullara sahip olan ülke, geleceğe de sahiptir.” sözü devletlerin benimsediği ve rehber edindiği sözdür. Dünyada değişimin hızını yakalamak çok da mümkün görünmüyor. Günümüzde ülkeleri değişimin hızına ayak uyduranlar ve değişim olgusunu takip etmeyip neler oluyor diye izleyenler diye ikiye ayırabiliriz. Birinci grupta yer alan ülkeler şüphesiz fark yaratanlardır. Bu farkın başlangıç noktası ve temeli güçlü okullardır.

Araştırma problem durumunu ortaya koymadan önce eğitimin ve eğitim finansmanının tanım ve önemi ile ilgili kavramların tanımını yapmak gerekir.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü 'ne göre, eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye anlamını taşımaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2021).

Eğitim; sosyal, ekonomik ve kültürel değişimi etkileyen, toplumun geleceğine yön veren bir süreç olarak kabul edilmektedir (Özdil, 1973).

Başka bir kaynakta ise eğitim, bireyin ve toplumun gelişmesini sağlayan, ekonomik kalkınmayı destekleyen, kültürel değerleri koruyup geliştirerek gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan ertelenemez ve vazgeçilemez çok önemli bir süreçtir (Karaarslan, 2005; Gedikoğlu, 2005).

Eğitim finansmanı ise; birey ve tüm eğitim kurumlarının eğitim ihtiyaçlarının karşılandığı finansman türüdür.

Eğitim finansmanı, eğitime ayrılan kaynakların eğitimsel amaçlara ulaşmak üzere dağıtımını, bu dağıtım sürecinde yer alacak olan ve dağıtımdan etkilenecek olan öznelere durumlarını inceleyen disiplindir (Karakul, 2014)

Okulların gelişmişlik göstergelerinden biri de ekonomik anlamda güçlülük olduğu için, günümüzde eğitime erişim ve okul finansmanı ulusal ve uluslararası alanda kendine fazla yer bulan konudur. Devletlerin yasalarında eğitime ulaşma önemlilik arz edip titizlikle yazılan metinlerdir.

Vatandaşların eğitim hakkı, devletin gözetiminde yasalar ile güvence altına alınan bir haktır. Eğitim kanunlarla güvence altına alınmasına rağmen, ülkelerin mevcut politik,

ekonomik ve sosyal durumları, vatandaşların bu haktan yararlanma derece ve oranını belirlemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası:

MADDE 42. — II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi

“ Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.

Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devleti gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.

Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir. (Ek fıkra: 9/2/2008-5735/2 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 5/6/2008 tarihli ve E.: 2008/16, K.: 2008/116 sayılı Kararı ile.)

Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.

Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez..” denilmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 26. Maddesinde;

1-Her şahsın öğrenim hakkı vardır. Öğrenim hiç olmazsa ilk ve temel safhalarında parasızdır. İlköğretim mecburidir. Teknik ve mesleki öğretimden herkes istifade edebilmelidir. Yükseköğretim, liyakatlerine göre herkese tam eşitlikle açık olmalıdır.

2. Öğretim insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan haklarıyla ana hürriyetlerine saygının kuvvetlenmesini hedef almalıdır. Öğretim bütün milletler, ırk ve din grupları arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu teşvik etmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışın idamesi yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 3 Ocak 1976’da yürürlüğe giren “Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi”nin 13. Maddesinin 2/b bendine göre “Teknik ve mesleki eğitimde dahil ikinci eğitimin farklı türleri ve özellikle başlangıçta verilecek ücretsiz geliştirme eğitimi gibi her türlü uygun vasıtalarla, kural olarak herkesin girmesine ve yararlanmasına açık duruma getirilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Uluslararası alanda yapılan PISA sınavları her ne kadar Matematik, Fen ve okuma becerilerini ölçmek amacıyla yapılsa da bunun da temelinde ekonomi vardır. Eğitim faktörünün ekonomi üzerindeki etkisini ölçen PISA 3 yıllık döngülerle yapılmakta olup, sonuçları ciddi olarak analiz edilmektedir. PISA döngüsünde anlaşılacağı gibi ekonomi ve eğitim ilişkisi her alanda kendini göstermektedir.

Yukarıda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde belirtildiği gibi eğitimin sürdürülmesinde devletlerin önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Yasal

metinlerde belirtildiği gibi eğitim her bireyin doğal bir hakkı olup ücretsiz olarak yerine getirilmelidir. Devletler okul öncesi eğitimin temel düzeyinden başlayarak ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerinde bireylerin eğitime eşit olarak ulaşması için gerekli tedbirleri alır. 1950-60'lı yıllara kadar yukarıdaki metinlerde görüldüğü eğitim insanların temel hakkı açısından önemli olup bu bağlamda yaklaşım öne çıkmaktadır. 1960-1980 yılları arasında UNESCO verilerine baktığımızda öğrenci sayısında artış yaklaşık iki kat olmuştur. Eğitim harcamalarında da neredeyse 10 kat artış olmuştur. Öğrenci sayısındaki artış gelişmekte olan ülkeler içinde geçerli olup eğitime ayrılan finansman artışında ise sıkıntılar ortaya çıktığını görmekteyiz. Oysa ülkelerin yeni düzene geçmesi, ekonomik olarak gelişme kavramlarının öne çıkmasıyla bu tarihten sonra eğitim ekonomi ilişkisi güçlendi. Bu nedenle ülkeler için hayati öneme sahip ve önemle üzerinde durdukları alanların başında eğitim gelmeye başladı. Hayati öneme sahip olduğundan ülkeler bütçelerinin önemli bir bölümünü eğitim harcamalarına ayırmaktadır. Bir ülkenin eğitime verdiği önem eğitim adına ayrılan bütçeyle doğru orantılıdır. Bu oranlama gösteriyor ki ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde de toplumun eğitim düzeyi büyüme oranıyla doğru orantılıdır. Ekonomi alanındaki büyümek ve bağımsız olmak ancak nüfusun ciddi bir şekilde eğitilmesi ve buna yönelik finansmanın sağlanmasıyla olur.

Bilgi ve teknolojinin bu denli yoğun yaşandığı günümüzde eğitimin birey ve toplum üzerindeki etkisi tartışılmazdır. İnsan kendisine sunulan eğitim imkânıyla tecrübe, beceri ve deneyim sahibi olur. Böyle bir insan akıl ve tecrübelerini birleştirerek ekonomide çok büyük sermayeye dönüştürür. Bu da gösteriyor ki eğitim, ister gelişmiş isterse de gelişmekte olan bir ülke için adeta olmazsa olmazlardandır. Devletler bu haklı gerekçelerle milli gelirlerinin önemli bir kısmını eğitime ayırmaktadır. Toplumlardaki büyümelerin sağlıklı ve kalıcı olması için ekonomik politikalar düzenlenirken eğitim-ekonomi dengesinin dikkate alınması gerekmektedir. Büyümek ve gelişmek için eğitime dayalı insani sermaye çok önemlidir

Ülkelerin gelişmişlik düzeyini, ekonomik refahını, sosyal ve kültürel alanlarda ilerlemesi gösteren göstergelerin başında eğitim gelmektedir. Bu öneme binaen eğitim amaçlı yapılan her şey önem arz etmektedir. Bilhassa eğitime ayrılan ekonomik pay çok önemlidir. Ekonomik büyüme ve eğitim arasındaki yadsınamayan bağ ülke iktisatçılarınca inceleme alanı ve konusu olmuştur. Ülke ekonomistleri bu alanda yaptıkları uygulamalı çalışmalar ve istatistiksel sonuçlarla ülke gelişmesinde eğitimin önemini ortaya koymuşlardır. Ülkeler için hayati bir önem taşıyan eğitimin çok dikkat ve önemle yönetilmesi gerekmektedir.

Eğitime yapılan harcamalar kadar, bu harcamaların dağılımı da önemlidir. Eğitim hizmetleri için yapılan harcamalar ve gelirin adil dağılımı, ülkelerin çizdiği hedeflere ulaşmak için önem arz etmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir ekonomik büyümenin gerçekleşmesi ve bunu eğitim yatırıma dönüştürmesi bağımsızlık kadar önemlidir.

Eğitim finansmanı, eğitimin kalite ve devamlılığı için çok önemli bir gereksinimdir. Bu gereksinmeye uygun kaynakların bütçeleştirilmesi ve bu kaynakların verimli bir şekilde kullanılması, ancak iyi bir finansman planlamasıyla mümkün olur. Eğitim, uzun vadeli sürelerle yayılmış olup sonuçları yavaş yavaş görülebilecek olan bir yatırımdır. Eğitim finansmanı planlanırken eğitimin bu özelliği dikkate alınarak çalışmalar yapılmalıdır. Eğitimin sonuçlarını kısa sürede görmek mümkün değildir. Her devlet, uzun vadeye yayılan böylesine bir süreç için hiçbir vatandaşını eğitinden mahrum etmemek ister. Bunun için gerekli çalışmaları milli bir şuurla değerlendirip planlarını ona göre yapar. Bu devletler için asli görev olup, hayati bir zorunluluktur. Hiçbir fert böyle bir haktan yoksun bırakılamayacağı gibi ilerlemeye tedbirin alınması da devletlerin ilkeleri arasındadır.

Ülkelerin kısa, orta ve uzak hedefleri vardır. Eğitime yapılan yatırımlar uzak hedefler kapsamına girmekte sonuçları sonradan görüldüğü için az gelişmiş ülkelerde buna yönelik

finansman ayırmak oldukça zordur. Yapılan araştırmalarda eğitim finansmanında meydana gelen %1'lik yatırımın ülkelerin ekonomik büyümesinde uzun vadede %0,86 lık, kısa vadede ise %0,23'lük bir büyümeye neden olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’de eğitim büyük oranda devle yatırımlarına dayanmaktadır. Günümüzde devlete ait okulların oranı %80 civarındadır. Özel sektöre ait kurumların oranı %20 civarındadır. Devlet bu finansmanı da büyük ölçüde vergilerle karşılamaktadır. Ancak eğitime olan talep oranına karşın devletlerin yeteri miktarda finansal kaynak aktarmaması önemli bir finansman sorunu karşımıza çıkmaktadır. Yani pozitif ilişileşim ilişkisi kurulmadığı zaman eğitimde sorunlar ortaya çıkar. Devletin uyguladığı eğitim politikaları incelendiğinde, ayrılan finansman oranı ile mevcut sorunların tam çözilemediği görülmektedir. Eğitime toplumsal talep arttıkça ve bu hizmeti sağlamada kullanılan kamu kaynakları yetersiz kaldıkça eğitim finansmanı önemli bir sorun olmayı sürdürecektir. Bunun sonucunda devletler politika değişikliğine giderek özel sektöre yönelmektedir. Görünürde parasız olan eğitim bazı kademelerde özel finans kaynaklarından ciddi anlamda beslenmektedir. Özel sektörün eğitim sürecine girmesiyle beraber devletin eğitim üzerindeki katkısı azalmakta, özel kurumların katkısı gün gittikçe artmaktadır. Ülkemizde eğitim devlet denetimdedir. Buna karşın bağış, katkı payı, giderlere katılma, harç gibi halkın dolaylı katkıları da azımsanmayacak boyuttadır. Burada bir başka sorun ortaya çıkmakta, halkın bu dolaylı katkıları her zaman gönüllülük esasına dayanmamaktadır. Özel sektör ve okullara yapılan bağışların bölgeden bölgeye değişmesi, eğitimde okullar arası eşitsizliği doğuran başka bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Eğitime yapılan harcamaların ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve hedefleriyle doğru orantılı olduğu bilinen, bilimsel kabul gören bir gerçektir. Ülkemizde eğitime ayrılan finansal kaynaklar incelendiğinde eğitime yapılan harcamaların gittikçe arttığı görülmektedir. Ülkenin uzak, orta ve kısa hedeflerinde eğitimin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir Türkiye’nin OECD ülkeleri arasında eğitime ayrılan kaynak konusunda istenen seviyede olmadığı da görülmektedir.2021 yılı MEB verileri incelendiğinde ülkemizde öğrenci sayısı 18 milyon civarındadır. Eğitim yapılan kurum sayısı 67 bin civarında olup bu kurumların %78’ i kamu kurumlarına, % 22’ si ise özel sektöre aittir. Öğretmen başına öğrenci sayısı 2000 yılında ilköğretimde 34, ortaöğretimde 17; 2021 yılında ise ilköğretime 16 ortaöğretimde 14 olmuştur. Derslik başına öğrenci sayısı ortaöğretimde 2000 yılında 27 öğrenci iken 2021 yılında 22 öğrenciye inmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi incelendiğinde GSMH oranı 2000 yılında %2.01 iken 2021 yılında %2.6’ya çıkmıştır. Öğrenci için ayrılan kaynak 2000 yılında 0.25 iken 2021 yılında 7.12 dir.2022 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi 274 milyar 384 milyon 474 bin olarak belirlenmiştir. Bütün bu verilere rağmen eğitimin finansal sorunları ülkemizde henüz çözülememiştir. Dolayısıyla burada öne çıkan soru, bu verilerin hangi yüzdelik oranda okullara yansıtıldığıdır.

Yukarıda belirtilen veriler daha çok eğitim verileri olup eğitim kurumlarında hala en önemli sorun olarak eğitim yöneticilerinin okullarını sorunsuz yönetebilecekleri bir bütçelerinin olmayışıdır. Ortaöğretim kurumlarında bütçe yer almakta, belli alanlarda harcama yapılabilmekte olup, okulun tüm ihtiyaçlarını karşılayacak düzeye sahip değildir. İlkokul ve ortaokulların henüz doğrudan bir bütçesi yoktur (2022/2023 ders yılında ve belli ödeme kaynaklarında uygulamaya geçme çalışmaları başladı. Bu geçiş sadece başlangıç aşaması olarak kabul edilmeli, ödenek çeşitlilik sağlandığı takdirde sorunun çözümü daha da kolaylaşacaktır.)

Sonuç olarak ülkemizde eğitim alanında kamu kaynaklarının ciddi anlamda yatırıma dönüşmesine rağmen, bunun eğitim kurumlarına bütçe olarak ulaşması istenen düzeyde

olmadığı aşikârdır. Eğitim kurumlarındaki mali kaynak yetersizliği çeşitlilik arz eden ihtiyaçların karşılanmamasına neden olmakta ve eğitim-öğretimde bir takım sıkıntıların yaşanmasına yol açmaktadır. Yaşanan bu finans sıkıntısı okul yöneticilerini farklı alternatiflere yönlendirmektedir. Bu da okul yöneticilerinin motivasyonlarını azaltmaktadır. Eğitim yöneticilerinin beklentisi adil ve kalıcı çözümlerin ortaya konmasıdır.

1.2. Problem Cümlesi

Eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin eğitim yöneticilerin görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1- Eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

2- Eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin eğitim yöneticilerin çözüm önerileri nelerdir?

1.4. Sayıtlar

1-Eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin görüşleri vardır ve bu görüşler belirlenebilir.

2- Eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla ortaya konabilir..

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2022/2023 öğretim yılında Malatya ili Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde görev yapan eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları mevcut finansal sorunları ve bu sorunların çözümünü belirlemek amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış Google formda yer alan sorulara verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar ve Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Bakan: Milli Eğitim Bakanını,

Ders Yılı: Derslerin başladığı ve bitiş tarihlerini kapsayan süreyi ifade eder

Öğretim Yılı: Ders yılının başladığı ertesi ders yılının başladığı tarihe kadar geçen süreyi, ifade eder.

Eğitim Kurumu: Eğitim-öğretim verilen kurum ve bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği kurumlardır. Öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilerin öğretimi için öğrenme alanı ve öğrenme ortamı sağlar

Eğitim Yöneticisi: Eğitim yöneticisi okullarda eğitim kurumlarında şirketlerin eğitim departmanlarında iş ve işleyişten sorumludur. Okulların ve şirketlerin eğitim hedeflerine ulaşması çevrenin ve toplumun beklentilerinin karşılanması amacıyla eğitim örgütlerini yönetir.

Bütçe: Devletin, bir kuruluşun, bir ailenin ya da bir kimsenin ileriye dönük olarak bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerini tür ve ayrıntılarıyla gösteren çizelge.

Ödenek: Kamu İdarelerinin faaliyetleri ile ilgili olarak TBMM den kendilerine verilen bütçe kullanma yetkisinin kalemler bazında üst sınırlarını ifade eder

Finans: Parasal kaynak, para

Finansal Sorun: Parasal nedenlerden dolayı oluşan sorun

Betimsel Analiz: Konu analizinin devamı ve daha ayrıntılı bir şekilde verilerin analizidir

GSMH: Gayri Safi Milli Hasıla

Okul Bütçesi: Okulum mali yıl boyunca gelir ve giderlerinin hesaplandığı belge

2. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, eğitim kurumlarının başında bulunan eğitim yöneticilerin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemektir.

3. ÖNEM

Araştırma okul yönetiminde yaşanan finansal sorunları, bu sorunların birinci derecede muhatabı okul müdürleri ile bu sorunlarla direk temas halinde bulunan müdür yardımcılarının görüşleriyle ortaya koyması açısından önemli görülmektedir.

4. YÖNTEM

Dönem ödevinin bu aşamasında Araştırmanın Deseni, Çalışma Grubu, Veri Toplama Aracı, Veri Toplama Aracının Uygulanması ve Verilerin Analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.1.Araştırma Deseni

Bu dönem ödevi olgubilim deseninde nitel bir araştırmadır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim deseninde amaç bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları belirlemektir. Olgu bilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genelleylebilir sonuçlar ortaya koymayabilir. Ancak bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir. Bu yönüyle hem bilimsel alan yazına hem de uygulamaya önemli katkılar getirebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

4.2.Çalışma Grubu

Dönem ödevinin çalışma grubu 2022-2023 öğretim yılında Malatya ili Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde görev yapan, çeşitli kademe ve görevlerde bulunan eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini belirten 40 kişiden oluşmaktadır. Çalışma grubunda eğitim kurumları bir bütün olarak ele alındığı için çeşitlilik sağlanmış olup, kurumlar bazında karşılaştırma yapılmıştır.

Çalışma grubunda yer alan Eğitim Yöneticilere ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Çalışma Grubunda Yer Alan Eğitim Yöneticilerinin Demografik Bilgileri*

Kod	Görev Yaptığı Okul Kademesi	Görevi	Yöneticilikte ki Kıdemi	Öğretmenlikte ki Kıdemi	Branş
EY 1	Lise	Müdür Yardımcısı	3	11	Bilişim Teknolojileri
EY 2	Lise	Okul Müdürü	8	24	Coğrafya
EY 3	Ortaokul	Müdür Yardımcısı	12	20	Türkçe
EY 4	Ortaokul	Müdür Yardımcısı	12	8	Sosyal Bilgiler
EY 5	Ortaokul	Okul Müdürü	8	15	Türkçe
EY 6	Lise	Müdür Yardımcısı	10	22	Türk Dili ve Edb.
EY 7	İlkokul	Müdür Yardımcısı	9	15	Sınıf öğretmeni
EY 8	İlkokul	Okul Müdürü	22	26	Sınıf öğretmeni
EY 9	Ortaokul	Okul Müdürü	15	27	Sosyal Bilgiler
EY 10	İlkokul	Müdür Yardımcısı	4	34	Sınıf Öğretmeni
EY 11	Ortaokul	Müdür Yardımcısı	6	15	Türkçe
EY 12	Okul öncesi	Okul Müdürü	15	18	Rehberlik
EY 13	Lise	Müdür Yardımcısı	17	25	Felsefe
EY 14	Okul öncesi	Okul Müdürü	8	23	PDR
EY 15	Ortaokul	Okul Müdürü	8	16	İlk.Mat.Öğrt.
EY 16	Lise	Okul Müdürü	15	7	Türk Dili ve Edb.
EY 17	Lise	Okul Müdürü	19	28	İHL Mes.Öğrt.
EY 19	Lise	Müdür Yardımcısı	3	13	Türk Dili ve Edb.
EY 20	Lise	Müdür Yardımcısı	8	17	Tarih
EY 21	Ortaokul	Okul Müdürü	4	12	Türkçe
EY 22	Lise	Okul Müdürü	8	19	Fizik
EY 23	Lise	Okul Müdürü	6	20	DKAB

EY 24	İlkokul	Müdür Yardımcısı	22	12	Sınıf Öğretmeni
EY 25	Lise	Müdür Yardımcısı	10	20	Tarih öğretmeni
EY 26	Lise	Okul Müdürü	10	17	Rehber öğretmen
EY 27	Lise	Müdür Yardımcısı	2	8	Türk Dili ve Edb.
EY 28	Lise	Müdür Yardımcısı	10	22	Tarih
EY 29	İlkokul	Okul Müdürü	19	28	Sınıf öğretmeni
EY 30	Ortaokul	Okul Müdürü	7	17	Beden eğitimi
EY 30	Ortaokul	Müdür Yardımcısı	12	16	Sosyal bilgiler
EY 31	Lise	Müdür Yardımcısı	8	15	Muhasebe
EY 32	İlkokul	Okul Müdürü	15	16	Sınıf Öğretmeni
EY 33	Ortaokul	Müdür Yardımcısı	3	12	Bilişim teknolojileri
EY 34	Okul öncesi	Okul Müdürü	21	4	Okul Öncesi
EY 35	İlkokul	Okul Müdürü	15	20	Sınıf öğretmeni
EY 36	İlkokul	Okul Müdürü	15	20	Sınıf öğretmenliği
EY 37	Ortaokul	Okul Müdürü	7	20	Teknoloji tasarım
EY 38	Ortaokul	Müdür Yardımcısı	4	10	İlköğretim.mat
EY 39	Okul öncesi	Okul Müdürü	10	16	Okul Öncesi
EY 40	Okul öncesi	Okul Müdürü	9	16	Okul Öncesi

Tablo 1 de görüldüğü gibi seçilen eğitim yöneticilerin %37.5 i Lise kademesinde, %30,0 Ortaokul Kademesinde %20 ilkokul kademesinde % 12,5 i okul öncesi kademesinde çalışanlardan oluşmaktadır. Araştırma aşamasında sadece ortaöğretim okullarında okul temelli bütçe bulunurken diğer eğitim kademelerinde okul bütçesi bulunmadığından eğitim yöneticilerinin finansal sorunları tespit edilirken istenen çeşitlilik oluşturulmuştur.

Eğitim yöneticilerinin görev tanımında yalnızca okul müdürü bulunmamaktadır. Bütçe yönetiminde sorumlu okul müdürü olmakla beraber planlama, koordinasyon ve harcama konusunda okul müdür yardımcılar da direk işin mutfağında olduklarında müdür yardımcılarının da görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya katılanların %55 okul müdürlerinden %45 i müdür yardımcılarında oluşmaktadır.

Veri toplama sürecinde eğitim yöneticilerin eğitim yöneticilerin yöneticilik kıdemleri de göz önünde bulundurulmuştur. Tecrübe okul yönetiminde önemli bir etken olarak göz önüne alındığında veri toplama sürecinde okul yöneticilerin %50'si 10 yıl ve üstü, %50' si 10 yıl altı kıdemi bulunanlardır.

Ayrıca Eğitim ortamında geçirdikleri sürede araştırmada dikkate alınmıştır. Öğretmenlikte kıdemi 15 yıla kadar olan yöneticilerin oranı %50 olarak alınmaya çalışılmıştır. Geri kalan öğretmenlik kıdemi 15 yıl üstü olarak görülmektedir.

4.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans programını öğrencisi Bilen GÜRBÜZ tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Yıldırım ve Şimşek (2013) nitel araştırmalar için görüşme formu, doküman analizinin veri toplamak için uygun bir teknik olduğunu belirtmişlerdir. Bu yarı yapılandırılmış görüşme formunun birinci bölümünde katılımcı eğitim yöneticilerinin kurum kademesi, görevi, müdürlükteki kıdemi, öğretmenlikteki kıdemi ve branşını belirlemeyi amaçlayan beş soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlar ve bunların çözümüne ilişkin önerilerini belirlemeyi amaçlayan 6 açık uçlu soru yer almaktadır.

4.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmanın verileri, 2021-2022 öğretim yılı güz yarıyılında veri toplama aracının uygulanması ile elde edilmiştir. Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde eğitim yöneticisi olarak görev yapanlardan, eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular, araştırmacı tarafından çalışma grubuna google form aracılığıyla ulaşılarak yöneltilmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, büyük oranda betimsel analiz ve bazı bölümlerde içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla eğitim yöneticilerden elde edilen nitel verilerde, önce Eğitim yöneticilerinin her soruya ilişkin görüşleri alınmış, eğitim yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen sonuçlarla frekans tabloları oluşturulmuş, sorulan sorulara yapılan görüşlerden dikkat çekici olanlar ayıklanarak kendi ifadeleriyle sunulmuş, ardından özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya çıkardığı temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık ver verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş, ve yorumlanmış, bir biçimde okuyucuya sunmaktır. İçerik analizinde ise temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilmeye çalışılır.

4.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Geçerlilik ölçülmek istenen sorunun ölçülebilmesidir. Güvenirlik ise araştırmanın tutarlılığıdır. Bu araştırmada geçerlilik ve güvenirliliği elde etmek için katılımcılara ait tüm veriler bilimsel olarak analiz edilmiştir. Analiz edilen veriler ayrıntılı olarak raporlaştırılmıştır. Veriler tablolar halinde frekanslarıyla beraber sunulduktan geçerliliği ve güvenirliliği artırmak amacıyla katılımcıların sorulara verdiği cevaplardan direkt alıntılara yer verilmiştir. Bilimsel etik

kurallarına uymak amacıyla çalışmaya katılan eğitim yöneticilerinin demografik bilgileri gizli tutulmuştur. Eğitim yöneticileri EY1 şeklinde kodlanmıştır. Ayrıca Prof. Dr. Hasan DEMİRTAŞ tarafında gerekli kontroller ve incelemeler yapılmıştır.

5. SONUÇLAR

Bu bölümde; araştırmanın problemini yanıtlamak için toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve ilgili yorumlar, araştırma alt problemlerinin düzenlenişindeki sıraya uyularak verilmiştir.

5.1. Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun Finansal kaynaklarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın problemi “Eğitim Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Finansal Sorunlar nelerdir?” biçiminde düzenlenmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak amacı ile eğitim yöneticilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla sorulan sorulara verdikleri yanıtlar içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir.

Eğitim Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Finansal Sorunlara ilişkin Eğitim Yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla çalışma grubunda yer alan Eğitim Yöneticilerine yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile 6 soru yöneltilmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla katılımcılara ilk olarak “Yöneticisi olduğunuz okulun Finansal Kaynakları nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

Eğitim Yöneticilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formundaki bu soruya verdikleri yanıtlar analiz edilmiş, ulaşılan sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun Finansal kaynaklarına İlişkin Bulgular*

Verilen Cevaplar	f
1. Milli Eğitim Bakanlığı	40
2-Okul Kantini	22
3-Öğrenci Velilerinin Bağışı	18
4. Öğrenci Aidatları	5

Tablo 2 incelendiğinde Yöneticisi olduğunuz okulun Finansal Kaynakları nelerdir? sorusuna eğitim yöneticilerinin tümünün finansal gelir kaynağının Millî Eğitim Bakanlığı olarak cevap verdikleri görülmektedir. Bakanlık haricinde “Okul Kantini”, “Öğrenci velilerinin Bağışı” ile öğrenci aidatları izlediği görülmektedir.

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun Finansal kaynaklarına İlişkin Bulgular incelendiğinde eğitim yöneticilerinin bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir.

“Kantinin aylık kira geliri. Okul aile birliğine yapılan bağışlar.” (EY15)

“MEB, okul aile birliği ” (EY 12)

“Kantin, bağış, çocuk kulübü vb.” (EY 30)

“MEB ve öğrenci aidatı”(EY40)

Eğitim Yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunlara ilişkin eğitim yöneticilerinin görüşleri bir bütün olarak incelendiğinde finansal gelir kaynaklarının çeşitlilik göstermedikleri görülmektedir. Eğitim kurumlarının bazı kademelerinde bütçe yoluyla, bazı kademelerinde ilçe milli eğitim müdürlüğü yoluyla fatura ödedikleri görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının okulların en önemli finansal kaynağının merkezi bütçe olduğu görülmektedir. Bütçe tüm eğitim kurumlarında olması gerektiği gibi değildir. Eğitim

Yöneticilerine başka finansal gelirlerinin olup olmadığı ve finansal gelir yaratma durumları sorulduğunda özel şartlarının devreye girdiği ve okullar arası finansal makasın açıldığı görülmektedir. Örneğin araştırmaya katılan okulların yüzde 55 oranında kantin gelirine sahip oldukları, yüzde 45 oranında okulumuzda da kantin gelirlerinin olmadığı görülmektedir. Bu okullarda azda olsa gönüllü veli bağıışı finansal gelir oluşturduğu görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı finansal gelir durumu hakkında okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde bazı önemli detaylara ulaşmaktayız. Lise kademelerinde bağımsız bütçe karşımıza çıkmakta, onarım, tadilat vb. işlerin Milli Eğitim kanalıyla gerçekleştirme yoluna gidildiğini görmekteyiz. İlkokul ve Ortaokullarda bağımsız bütçenin söz konusu olmadığı, faturaların MEM kanalıyla ödendiği, onarım ve tadilatlar için Milli Eğitim Müdürlüklerin söz sahibi olduğu görülmektedir. Okul öncesinde de aynı durumun söz konusu olduğu, burada öğrenci aidatlarının devreye girdiği görülmektedir.

Ayrıca gelir kaynaklarına baktığımızda kantin ve aidat gelirlerinin de değişiklik gösterdiği, bu gelirin kırsal kesim okullarında hemen hemen hiç olmadığı görülmektedir. Bu durumda finansal açıdan dengesizlik oluşturmaktadır.

5.2.Milli Eğitim Bakanlığınca yöneticisi olduğunuz eğitim kurumu için ayrılan Finansal kaynaklar(bütçe) için görüşleriniz nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde okul yöneticilerine okul temelli bütçelerinin yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla veri toplama yoluna gidilmiştir.

Tablo 3. Bakanlığınca yöneticisi olduğunuz eğitim kurumu için ayrılan Finansal kaynaklar(bütçe) için görüşleriniz nelerdir

Verilen Cevaplar	f
1.Okul için ayrılan bütçeyi yetersiz buluyorum.	27
2- Bütçemiz temel ihtiyaçları karşılamaktadır.	10
3- Okulumuza ayrılan bütçemiz bulunmamaktadır.	5
4. Bütçeyi yeterli bulmaktayım.	1

88

Tablo 3 incelendiğinde Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumu için ayrılan Finansal Kaynaklar için görüşleriniz nelerdir? Sorusuna eğitim yöneticilerinin yüzde 67,5'inin ayrılan bütçeyi yetersiz bulduğunu dile getirdiği görülmektedir. Bunun haricinde “Bütçemiz temel ihtiyaçları karşılamaktadır”, “Okulumuza ayrılan bütçemiz bulunmamaktadır” izlediği görülmektedir.

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumu için ayrılan Finansal Kaynaklar için eğitim yöneticilerinin görüşlerine İlişkin Bulgular incelendiğinde eğitim yöneticilerinin bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir.

“Temel ihtiyaçları karşılamakla beraber diğer ihtiyaçlar konusunda yetersiz kalmaktadır..” (EY1)

“Eğitim kurumları için ayrılan bütçe yetersiz bu durum okul yöneticileri ile velileri karşı karşıya getirmektedir” (EY 7)

“Ortaokul kademesinde her okul için ayrılmış ekstra bir ödenek bulunmamaktadır. Toplu bir bütçe il veya ilçe milli eğitimi müdürlüklerine aktarılmaktadır. Buradaki kaynağın dağılımında ise öncelik kırsal kesimdeki okullara verilmektedir.” (EY 15)

“Çok yetersiz okulun sadece elektrik doğalgaz telefon internet ve su faturaları bedelinin dışında herhangi bir ödenek gönderilmemektedir.”(EY40)

Eğitim Yöneticilerinin Görev yaptıkları kurumu için ayrılan Finansal Kaynaklar için görüşleriniz nelerdir? sorusuna verdikleri görüşleri bir bütün olarak incelendiğinde kurumu için

ayrılan bütçeyi yetersiz gördükleri görülmektedir. Eğitim Kurumlarının liseler dışında kalan kademeleri kendilerinin bağımsız bir bütçelerinin olmadığı, kendilerine ayrılan bütçeyi milli eğitim müdürlükleri kanalıyla kullandıklarını dile getirmektedirler. Okulun finansmanı Türkiye'de büyük ölçüde devlet finansmanına dayanmaktadır Merkezi bütçeden ve MEB bütçesinden mal, hizmet alımı ve yatırımlara, ayrılan paydaki yetersizlik okulları ve yönetimlerini zor durumda bırakmaktadır. Öte yandan insan kaynağını geliştirmek adına eğitime yapılacak her türlü yatırım bugünün ve geleceğin yaşam standardının en önemli belirleyicisidir. Dolayısıyla eğitim yöneticileri merkezi bütçeyi istenilen düzeyde görmedikleri yapılan araştırmalarda ortaya çıkmaktadır.

5.3.Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun su, elektrik, ısınma gibi sabit giderler dışında diğer giderleri nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 4 Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun su, elektrik, ısınma gibi sabit giderler dışında diğer giderleri nelerdir?.

Verilen Cevaplar	f
1-Tamirat, Bakım, Onarım İşleri	25
2-Kırtasiye malzemesi Alımı	22
3-Temizlik Malzemesi Alımı	15
4-Temizlik Personeli Çalıştırılması	9
5-Sosyal ve Sportif Etkinlik gideri	6
6-İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları	3

Tablo 4 incelendiğinde Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun su, elektrik, ısınma gibi sabit giderler dışında diğer giderleri nelerdir? Sorusuna eğitim yöneticilerinin yüzde 62.5'inin "Tamirat, Bakım, Onarım İşleri" olduğunu dile getirdiği görülmektedir. Bunun haricinde "Kırtasiye malzemesi Alımı", "Temizlik Malzemesi Alımı" izlediği görülmektedir.

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun su, elektrik, ısınma gibi sabit giderler dışında diğer giderleri nelerdir? Eğitim yöneticilerinin görüşlerine İlişkin Bulgular incelendiğinde eğitim yöneticilerinin bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir.

"En fazla giderimiz okulun kırtasiye giderlerine yapılmaktadır. Fotokopi için kağıt, toner alımı vb. Ayrıca temizlik giderleri çok büyük oran tutmaktadır. Okuldaki onarım masrafları da diğer bir gider türüdür..." (EY15)

"Bakım onarım giderleri, kırtasiye giderleri, iş sağlığı ve güvenliği için yapılan giderler süreklilik gösteren giderlerdir.." (EY 31)

"Tadilat, kırtasiye, temizlik, spor malzemesi diğer giderlerimiz olarak öne çıkmaktadır." (EY36)

Eğitim yöneticilerin Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun su, elektrik, ısınma gibi sabit giderler dışında diğer giderleri sorduğumuzda giderlerin çeşitli olduklarını bunların önemli kısmının bütçe imkânları çerçevesinde karşılanmadığını görmekteyiz.

Okul giderlerinin ciddi olarak çeşitlilik gösterdiğini görmekteyiz. Kısaca belirtmek gerekirse bakım ve onarımlar (lavabo, boya, tesisat, cam, pencere, vb) Kırtasiye giderleri (Fotokopi kağıdı, toner, basılı yayın vb) Temizlik malzemesi ve personeli (özellikle personel ciddi bir sorun), Sosyal ve sportif faaliyetler (oldukça pahalı ve çeşitlilik göstermekte) İş sağlığı ve güvenliği şeklinde sıralansa da bu listeyi uzatmak mümkündür.

Mevcut analitik bütçeye sahip olan okullarda da gönderilen finansal kaynaklar belli ödemelere ait olup, kalemler arasında aktarım yapılamamaktadır. Tablo 4 incelendiğinde sabit giderler dışındaki giderlerin önemli bir sorun teşkil ettiğini, eğitim yöneticilerinin bunu çözmemesi durumunda önemli sorunlara dönüştüğünü tablo 5 te görülmektedir.

5.4.Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal yetersizlikten kaynaklanan sorunları nelerdir? Onarım, Temizlik, kırtasiye vb. Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 5. Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal yetersizlikten kaynaklanan sorunlar

Verilen Cevaplar	f
1-Tamirat, Bakım, Onarım İşleri	30
2-Kırtasiye malzemesi Alımı	16
3-Temizlik Malzemesi ve Personeli Alımı	16
4-Sosyal Etkinliklerin yapılamaması	6
5-Sorun bulunmamaktadır.	3

Tablo 5 incelendiğinde Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal yetersizlikten kaynaklanan sorunları nelerdir? Sorusuna eğitim yöneticilerinin yüzde 75' in "Tamirat, Bakım, Onarım İşleri" olduğunu dile getirdiği görülmektedir. Bunun haricinde "Kırtasiye malzemesi Alımı", "Temizlik Malzemesi ve Personeli Alımı" ve "Sosyal Etkinliklerin yapılamaması" izlediği görülmektedir.

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal yetersizlikten kaynaklanan sorunlarına ilişkin bulgular incelendiğinde eğitim yöneticilerinin bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir.

"Personel yetersizliğinden dolayı okulun hijyen sorunu halledilememektedir, okul tadilatı masrafları karşılanamamaktadır, öğrenciler için yapılacak sosyal ve sportif faaliyetler aksamaktadır..." (EY1)

"Okuldaki bu tarz harcamalar okulun kendi imkanlarıyla karşılanmaktadır. Buradaki en büyük destek ise okul aile birliğince toplanan bağışlardır. Ancak bağışların toplanması aşamasında bu kez veliler, okul aile birliği ve okul idaresi karşı karşıya gelmektedir" (EY 15)

"Onarım, sosyal etkinlik ödemeleri, eğitimi materyali temini, gezi masrafları, turnuva giderleri, proje giderleri." (EY 32)

"Merkezi bir okul olduğu için kantin ve bağışlarla idare ediyoruz."(EY8)

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal yetersizlikten kaynaklanan sorunları nelerdir? Bulgusunu incelediğimizde Tablo 4 ile Tablo 5 ,in örtüştüğünü ve sorunların paralel gittiği görülmektedir. Bu durumda araştırmanın kendi içerisinde güvenilirliğini ve tutarlılığını ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Eğitim yöneticilerinin finansal gelirlerinin yetersiz olması kurumlarında birtakım sorunların çözülmemesi veya istenen seviyede çözülmemesine yol açmaktadır. Özellikle tadilat, onarım, boya vb. giderlerin süreklilik arz ettiği dile getirilmektedir.

Burada öne çıkan diğer husus varolan sorunların çözülmemesi okulun amaçlarına ulaşma derecesini sekteye uğratmakta, motivasyonları düşürmekte ve çalışmanın ana teması oluşturan güçlü okul yönünün ortaya çıkmasını engellemektedir.

5.5.Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal sorunlarını nasıl çözmektesiniz Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 6. Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal sorunlarını nasıl çözmektesiniz Sorusuna İlişkin Bulgular

Verilen Cevaplar	f
1-Milli Eğitim Bakanlığı ile	35
2-Gönüllü veli Bağışı	22
3-Kantin Geliri ile	16
5-Kişisel İmkanlarla	9
6-Hayırsever veya Sponsor desteği ile	7

Tablo 6 incelendiğinde Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal sorunlarını nasıl çözmektesiniz?? sorusuna eğitim yöneticilerinin tamamına yakın “Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi” ile çözdüğünü dile getirdiği görülmektedir. Bunun haricinde “Gönüllü veli Bağışı”, “Kantin Geliri ile” ve “Kişisel İmkânlarla” izlediği görülmektedir.

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal sorunlarını çözümü sorununa İlişkin Bulgular incelendiğinde eğitim yöneticilerinin bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir.

“Buradaki en büyük destekçimiz okul aile birliği ve velilerimizdir. Ayrıca okulumuzun paydaşı diyebileceğimiz diğer kurumlarda bu noktada destek olmaktadır...” (EY15)

“MEB ve kantin geliri ile finansal sorunları çözmeye çalışıyoruz” (EY 2)

“Bağış yöntemi ile veya kısıtlı okul aile birliği geliri ile.” (EY 27)

“Okul öncesi eğitim kurumları yönetmeliği gereği veliden alınan aidatlarla.”(EY34)

Yöneticisi olduğunuz eğitim kurumunun finansal sorunlarını çözümü sorununa İlişkin Bulgular incelendiğinde sorunların çözümünde başvuru yollarının çeşitlilik göstermediği görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi temel sorun çözme adresidir. Yönetmelik gereği tüm yöneticilerin olmazsa olmazı ve birinci adresidir. Esas sorun noktası bütçenin yetersiz ve olmadığı durumlarda başvuru yöntemle alakalıdır. Eğitim yöneticileri bu noktada imkânlar doğrultusunda hareket etmekte, okullar arası makasın açılması söz konusu olmaktadır. Çünkü tüm okulların olanakları aynı değildir. Veli bağışı, Kantin geliri, hayırsever bağışı, kişisel imkânlar devreye girilmektedir. Bunların temin edilememesi durumunda çözümsüzlük kaçınılmaz olur.

5.6.Eğitim Kurumlarının finansal sorunlarının çözümü için neler önerirsiniz? Sorusuna İlişkin Bulgular

91

Tablo 7. Eğitim Kurumlarının finansal sorunlarının çözümü için neler önerirsiniz?

Verilen Cevaplar	f
1-Okulun büyüklüğüne ve öğrenci sayısına göre bütçe tahsis etmelidir.	32
2-Mevcut bütçe artırılmalı ve kullanımı esnek ve denetlenebilir olmalı	10
3-Veliyi kazanmalı ve desteği belli bir standarda bağlanmalıdır.	6
4-Döner sermayeden pay ayrılmalıdır.	2

Tablo 7 incelendiğinde Eğitim Kurumlarının finansal sorunlarının çözümü için neler önerirsiniz? Sorusuna eğitim yöneticilerinin tamamına yakın “Okulun büyüklüğüne ve öğrenci sayısına göre bütçe tahsis etmelidir” çözümünü dile getirdiği görülmektedir. Bunun haricinde “Mevcut bütçe artırılmalı ve kullanımı esnek ve denetlenebilir olmalı”, “Veliyi kazanmalı ve desteği belli bir standarda bağlanmalıdır.” ve “Döner sermayeden pay ayrılmalıdır.” izlediği görülmektedir.

Eğitim Kurumlarının finansal sorunlarının çözümü için neler önerirsiniz sorununa İlişkin Bulgular incelendiğinde eğitim yöneticilerinin bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir.

“Bakanlığın okulların öğrenci sayısına göre günün şartlarına göre bütçe tahsis etmelidir. Okulları bakım ve onarımı da yaz aylarında yapılmalıdır. Özellikle personel noktasında okullara bütçe göndermelidir...” (EY3)

“Ortaöğretim ve diğer bazı kurumlardaki bütçe gibi ortaokullara da doğrudan kaynak aktarılması kurum giderlerinin çözümünü kolay kolaylaştıracaktır.” (EY 4)

“Ya devlet ödenek ayırsın okulun büyüklüğüne göre ya da velilerden belli miktarda para alınsın sabit bir ücret olsun yasal olsun.” (EY 8)

“Okullara ödenek gönderilmesi konusunda keyfi davranılmamalı, bu işin belirli bir standardı olmalı. Okul idareleri Veliler ile karşı karşıya getirilmemeli. Ödenekler zamanında ve yeterli ölçüde gönderilmeli.”(EY20)

“Bakanlık her eğitim kurumuna içinde bulunduğu çevre ve sosyoekonomik durumu da göz önüne alarak yeteri miktarda ödenek göndermelidir” (EY35)

Eğitim yöneticilerin önerileri okulların sorunlarının çözümü noktasında adres olarak Millî Eğitim Bakanlığıdır. Anayasamızın 42.maddesinde “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Eğitim ve öğretim, Devletin başta gelen ödevlerindendir. Temel ve orta eğitim Devlet okullarında parasızdır “ilkesi gereğince okulların bütçe sorununun Millî Eğitim Bakanlığı Merkezi bütçe tarafında tam olarak çözülmesi gerekir.

Araştırma sonuçlarına göre eğitim yöneticileri finansal konuların çözümü noktasında kalıcı çözümler istemektedir. Bu noktada önerdikleri çözüm ise MEB kaynaklı bütçe ve bütçenin esnekliğidir.

6. ÇIKARIMLAR

Malatya eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları finansal sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek için olgu bilim deseninde nitel bir araştırmadır. Malatya'daki farklı eğitim kademelerinde görev yapan 40 eğitim yöneticisine yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri sorulmuştur. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, büyük oranda betimsel analiz ve bazı bölümlerde içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda öz olarak verilmiştir:

1- Eğitim yöneticilerinin görev yaptıkları okullarda en bariz finansal kaynak olarak Millî Eğitim Bakanlığının merkezi bütçeden okullara ayrılan ödenek olduğu görülmektedir. Bunun dışında kantin gelirleri, bağışlar ve okul öncesi okullarda görülen öğrenci aidatlarıdır. Bu gelirlerin okul kademelerine ve konumuna, öğrenci sayısına göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

2-Eğitim yöneticileri Millî Eğitim Bakanlığının merkezi bütçeden okullarına ayrılan bütçeyi yeterli görmemekte, bazı eğitim yöneticilerinde okullarının bütçesinin olmamasını dile getirmektedir. Mevcut ödemelerini İlçe Millî Eğitim müdürlüklerindeki genel bütçe ile çözdüklerini belirtmişlerdir.

3-Eğitim yöneticilerinin yöneticisi oldukları okullarda elektrik, su, doğalgaz, telefon vb.sabit giderlerinin dışında birçok giderlerinin oldukları zaman zaman bunları karşılamakta zorlandıkları, bununla ilgili sıkıntılar yaşadıkları dile getirmektedir. Bu giderler sırasıyla kırtasiye giderleri, Tamirat bakım onarım giderleri, Temizlik malzemesi ve personeli giderleri, Sosyal etkinlik giderleri ve iş sağlığı güvenliği ekipman giderleri olarak dile getirmektedir.

4-Eğitim yöneticileri oldukları okullarda mevcut sorunları kantin gelirleri, veli bağışı, hayırsever desteği, sponsor destekleri, öğretmen destekleri ile çözmeye çalıştıklarını dile getirmektedirler. Fakat bu gelirlerin dağılımında bütün okulların aynı şansa sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Merkezi okul ile kırsal okul farkını da dile getirmişlerdir.

5-Tüm bu verilere rağmen sorunların çözme yoluna bakıldığı zaman da MEB merkezi bütçeyi adres olarak göstermektedirler.

KAYNAKLAR

Ağalday, B ve Gül, M. (2022) Okul Müdürlerinin Finansal Kaynak Sağlamada Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine ilişkin Fenomenolojik İnceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1(155-177)

Altunay, E. (2021) Okulların Finansman Açısından Okul Yöneticilerinin Politik Becerileri *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 36(90-106)

Arvâsî, Seyyid Ahmet(1995). Eğitim Sosyolojisi. Ankara: *Burak Yayınevi*,
<https://atauni.edu.tr/yuklemeler/862cc3771c97bd08dee1ba69360ab24a.pdf> adresinden
 04/04/2022 tarihinden alınmıştır.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 1948

Çinkir, S (2010) İlköğretim Okulu Müdürlerinin Sorunları: Sorun Kaynakları ve Destek Stratejileri. <http://ilkogretim-online.org.tr> 9(1027-1036) adresinden alınmıştır.

Çetin, Ş (2019) Okul müdürlerinin karşılaştığı sorunlar: Nitel bir inceleme *Kastamonu Eğitim Dergisi* 27(4)

Deniz, M (2019) Milli Eğitim Şuralarında Eğitim Finansmanı Sorunu *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 16(171-201)

Hoşgörür, V., & Arslan, İ. (2014). Okul örgütünün finansal kaynaklarının yönetimi sorunu (Yatağan İlçesi Örneği). *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 91-102.

Karakul, A.K. (2014). İran ve Türkiye’de eğitim finansmanının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 67-87

Karakütük,K.. Özbal, Ö.E(2019)Eğitim Yöneticilerinin Yaşadıkları Sorunlar ile Sorun Çözmede Kullandıkları Teknikler. *Milli Eğitim Dergisi* 48(223) 33-60

Kayıkçı, G ve Akan, D. (2014) İlköğretim Kurumlarının Mali Kaynak Sorunları ve Okul Müdürlerinin Çözüm Uygulamaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2014

Konan, N. (2013b). Relationship between locus of control and problem-solving skills of high school administrators. *International Journal of Social Sciences and Education*, 3(3), 786794.

Kwan,.,Paula;Walker,(2012).Allan.organizational.Analysis<https://www.researchgate>

Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Plan Raporu

MEB, (2018). Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyon Belgesi

Özçelik, U. (2007). Ortaöğretim okullarının finansman kaynaklarının okul yöneticilerinin görüşlerinden yola çıkarak belirlenmesi (Ankara ili Bala ve Gölbaşı ilçelerinde bir çalışma). *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara*.

Özdoğan, E (2017) Genel Liselerde Bütçe Yönetimine İlişkin Karşılaştırmalı Bir Çözümleme *Ankara Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi*

Özdil, İ. (1973). Eğitimde Yeniliğe Doğru. Ankara: Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. 1982.(Madde 42)

Yıldırım, A. Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.